

Brüssel, 21. jaanuar 2022
(OR. fr, en)

5400/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0396(NLE)

JAI 57
FREMP 14
COVID-19 12
FRONT 25
MI 39
SAN 32
TRANS 25
IPCR 11
COCON 9

A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Nõukogu

Teema: COVID-19ga seotud koordineerimine

Nõukogu soovitus, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi ohutu vaba liikumise hõlbustamiseks COVID-19 pandeemia ajal ning millega asendatakse soovitus (EL) 2020/1475

Vastuvõtmine

1. Komisjon esitas 25. novembril 2021 nõukogu soovituse ettepaneku, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi ohutu vaba liikumise hõlbustamiseks COVID-19 pandeemia ajal ning millega asendatakse soovitus (EL) 2020/1475. Samal päeval tutvustas komisjon oma ettepanekut IPCRi ümarlaua koosolekul.
2. 29. novembril ja 2. detsembril 2021 korraldas IPCR ettepaneku teksti üle arvamuste vahetuse. Seejärel esitasid delegatsioonid kirjalikke märkusi.
3. IPCR arutas eesistujariigi esimest kompromissteksti 6. detsembril 2021 ning seejärel, 10. detsembril 2021 arutas seda COREPER. Sellega seoses palusid mõned delegatsioonid teksti vastuvõtmist edasi lükata, et võtta arvesse omikronvariandi arengu mõju.

4. 16. detsembril 2021 kutsus Euroopa Ülemkogu oma järel dustes üles võtma nõukogu muudetud soovitus e liikmesriikidevahelise vaba liikumise kohta kiiresti vastu.

5. 13. jaanuaril 2022 jätkas IPCR arvamuste vahetamist eesistujariigi esialgse kompromissteksti üle. Pärast seda arvamuste vahetust ja vastavalt 14. jaanuaril 2022 COREPERi koosolekul teatatule esitas eesistujariik 17. jaanuaril 2022 IPCRile uue kompromissteksti.

6. Eesistujariik tegi pärast 17. jaanuaril 2022 toimunud IPCRi koosolekut soovitus e ettepaneku tekstis mõned muudatused. Tekst esitati alaliste esindajate komiteele heakskiitmiseks 21. jaanuaril 2022.

7. Alaliste esindajate komitee kiitis dokumendi 5318/1/22 REV 1 lisas esitatud nõukogu soovitus e ettepaneku (mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi ohutu vaba liikumise hõlbustamiseks COVID-19 pandeemia ajal ning millega asendatakse soovitus (EL) 2020/1475) teksti heaks 21. jaanuaril 2022. COREPER leppis sellel koosolekul kokku, et nõukogul soovitatakse käesoleva märkuse lisas esitatud nõukogu soovitus e ettepanek ühel oma eelseisvatest istungitest vastu võtta.

Samuti otsustas alaliste esindajate komitee paluda avaldada nõukogu soovitus *Euroopa Liidu Teatajas*.

Alaliste esindajate komitee võttis teadmiseks Austria, Ungari ja Malta delegatsiooni kavatsuse hoiduda nõukogus soovitus e teksti vastuvõtmise üle hääletamast.

Alaliste esindajate komitee võttis samuti teadmiseks kõnealuse istungi protokollis kantava Portugali delegatsiooni kirjaliku avalduse.

8. Eeltoodut arvestades soovitab alaliste esindajate komitee nõukogul võtta vastu käesoleva märkuse lisas esitatud nõukogu soovitus, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi ohutu vaba liikumise hõlbustamiseks COVID-19 pandeemia ajal ning millega asendatakse soovitus (EL) 2020/1475.

9. Pärast seda, kui nõukogu eesistuja on seadusandliku akti allkirjastanud, avaldatakse see *Euroopa Liidu Teatajas*.

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS,

mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi ohutu vaba liikumise hõlbustamiseks COVID-19 pandeemia ajal ning millega asendatakse soovitus (EL) 2020/1475

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 21 lõiget 2, artikli 168 lõiget 6 ning artikli 292 esimest ja teist lauset,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu kodakondsus annab igale liidu kodanikule vaba liikumise õiguse.
- (2) ELi toimimise lepingu artikli 21 lõike 1 järgi on igal liidu kodanikul õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui aluslepingutega ja nende rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti. Seda õigust rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/38/EÜ¹. Liikumis- ja elukohavabadus on ette nähtud ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikliga 45. Kuna lepingu artiklis 21 sätestatud eesmärgi saavutamiseks on vajalik liidu meede ning aluslepingutes ei ole sätestatud selleks vajalikke volitusi, võib nõukogu võtta vastu sätteid vabalt liikumise ja elamise õiguse kasutamise hõlbustamiseks.
- (3) Lepingu artikli 168 lõike 1 kohaselt tuleb kogu liidu poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77).

- (4) 30. jaanuaril 2020 kuulutas Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) peadirektor välja rahvusvahelise tähtsusega rahvatervisealase hädaolukorra seoses koroonaviirushaigust COVID-19 põhjustava uue koroonaviiruse 2019. aastal alanud ülemaailmse puhanguga. 11. märtsil 2020 andis WHO hinnangu, et COVID-19-t võib käsitada pandeemiana.
- (5) Viiruse leviku piiramiseks on liikmesriigid võtnud mitmesuguseid meetmeid, millest mõned on mõjutanud liidu kodanike õigust liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada, nt sisenemispiirangud või nõuded, mille kohaselt peavad piiriülesed reisijad, kes kasutavad vaba liikumise õigust, tegema SARS-CoV-2 nakkuse testi.
- (6) Kuna COVID-19 pandeemia on põhjustanud enneolematu tervisealase hädaolukorra, on rahvatervise kaitse muutunud nii liidu kui ka selle liikmesriikide jaoks esmaseks prioriteediks. Rahvatervise kaitset silmas pidades võivad liikmesriigid võtta meetmeid, mis piiravad isikute vaba liikumist liidus. Vastavalt lepingu artikli 168 lõikele 7 vastutavad riikliku tervishoiupoliitika määramise, sealhulgas tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamise ja kättesaadavaks tegemise eest liikmesriigid ning seega võivad need liikmesriigiti erineda. Kuigi liikmesriigid on pädevad otsustama selle üle, millised on rahvatervise kaitseks kõige asjakohasemad meetmed, oleks hea, kui need meetmed oleksid koordineeritud, et tagada inimestele võimalus kasutada vaba liikumise õigust ja võidelda suurte piiriüleste terviseohtudega, nagu COVID-19.
- (7) Vaba liikumise piirangute vastuvõtmisel ja kohaldamisel peaksid liikmesriigid järgima liidu õiguse põhimõtteid, eelkõige proportsionaalsuse ja mittediskrimineerimise põhimõtet. Käesoleva soovitus eesmärk on hõlbustada nende põhimõtete koordineeritud kohaldamist COVID-19 pandeemia põhjustatud erakorralises olukorras.
- (8) Ühepoolsed meetmed selles valdkonnas võivad kaasa tuua märkimisväärseid häireid, kuna ettevõtjad ja kodanikud seisaksid silmitsi mitmesuguste lahknevate ja kiiresti muutuvate meetmetega. See on eriti kahjulik olukorras, kus viirus on liidu majandust juba märkimisväärselt mõjutanud.
- (9) Koordineeritud lähenemisviisi abil püütakse vältida piirikontrolli taaskehtestamist sisepiiridel. Piiride sulgemine ja üldised reisikeelud, aga ka lendude, maismaa- ja veetranspordi peatamine ei ole põhjendatud, sest sihipärasematel ja koordineeritumatel meetmetel, nagu COVID-19 tõendid ja testimine, on piisav mõju ja need põhjustavad vähem häireid. Roheliste transpordikoridoride süsteem² peaks aitama hoida alles transpordivood, tagades kaupade ja teenuste vaba liikumise ja vältides seeläbi tarneahela häireid.

² Komisjoni teatis majanduse elushoidmiseks vajalike roheliste transpordikoridoride ajakohastamise kohta COVID-19 pandeemia taasleviku tingimustes (COM(2020) 685 final).

- (10) Et tagada meetmete suurem koordineeritus liikmesriikide vahel, võttis nõukogu 13. oktoobril 2020 vastu soovitus (EL) 2020/1475³. Selles soovitusel kehtestati koordineeritud lähenemisviis järgmistes põhipunktides: ühtsete kriteeriumide ja künniste kohaldamine otsuste tegemisel selle üle, kas kehtestada vaba liikumise piirangud, COVID-19 edasikandumise ohu kaardistamine kokkulepitud värvikoodi alusel ning koordineeritud lähenemisviis võimalikele meetmetele, mida võib asjakohaselt kohaldada ühest piirkonnast teise liikuvate isikute suhtes, sõltuvalt nakkuse edasikandumise ohu tasemest nendes piirkondades. 1. veebruaril 2021 võttis nõukogu vastu soovitus (EL) 2021/119⁴, millega muudeti soovitus (EL) 2020/1475, võttes arvesse kogukonnas esinevat väga suurt nakkuse levikut kõikjal liidus, mis võib-olla seotud SARS-CoV-2 uute murettekitavate variantide suurema nakkavusega.
- (11) 14. juunil 2021 võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu määruse (EL) 2021/953, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal⁵. Raamistiku eesmärgiks oli lihtsustada ELi digitaalse COVID-tõendi omanikel vaba liikumise õiguse teostamist COVID-19 pandeemia ajal. Kõnealune määrus aitab ühtlasi hõlbustada liikmesriikide poolt SARS-CoV-2 leviku piiramiseks kooskõlas liidu õigusega kehtestatud vaba liikumise piirangute järkjärgulist kaotamist kooskõlastatud viisil.
- (12) Määrust (EL) 2021/953 hakati kohaldama alates 1. juulist 2021. Alates sellest kuupäevast on igal vaksineeritud, testitud ja haiguse läbi põdenud inimesel olnud õigus saada asjaomases liikmesriigis vaksineerimist, testimist või haiguse läbipõdemist kinnitav ELi digitaalne COVID-tõend. Et kasutada parimal viisil ära ELi digitaalse COVID-tõendi raamistikku, võttis nõukogu 14. juunil 2021 vastu soovitus (EL) 2021/961⁶, millega muudeti soovitus (EL) 2020/1475.
- (13) Alates 2021. aasta juunist on toimunud kaks olulist arengut, mis mõjutavad vaba liikumist liidus. Esiteks on inimeste vaksineeritus märkimisväärselt suurenenud: kogu liidu elanikkonna hulgas ulatub täielik kumulatiivne vaksineeritus 10. jaanuari 2022. aasta seisuga üle 68 %⁷, kuna soovitus (EL) 2020/1475 viimase muudatuse ja määruse (EL) 2021/953 vastuvõtmise ajal oli see vähem kui 30 %⁸. Tänu olemasolevatele COVID-19 vaktsiinidele on praeguseks seega märkimisväärne osa elanikkonnast paremini kaitstud raske haigestumise ja surma eest. Teiseks on õnnestunud ELi digitaalne COVID-tõend kiiresti kasutusele võtta.

³ Nõukogu 13. oktoobri 2020. aasta soovitus (EL) 2020/1475, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi vaba liikumise piiramisele COVID-19 pandeemiale reageerimisel (ELT L 337, 14.10.2020, lk 3).

⁴ Nõukogu 1. veebruari 2021. aasta soovitus (EL) 2021/119, millega muudetakse soovitus (EL) 2020/1475, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi vaba liikumise piiramisele COVID-19 pandeemiale reageerimisel (ELT L 36 I, 2.2.2021, lk 1).

⁵ ELT L 211, 15.6.2021, lk 1.

⁶ Nõukogu 14. juuni 2021. aasta soovitus (EL) 2021/961, millega muudetakse soovitus (EL) 2020/1475, mis käsitleb koordineeritud lähenemisviisi vaba liikumise piiramisele COVID-19 pandeemiale reageerimisel (ELT L 213 I, 16.6.2021, lk 1).

⁷ <https://vaccinetracker.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/vaccine-tracker.html#summary-tab>

⁸ <https://vaccinetracker.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/vaccine-tracker.html#uptake-tab>

2022. aasta jaanuariks on ELi liikmesriigid välja andnud rohkem kui 1 miljardit ELi digitaalset COVID-tõendit. ELi digitaalne COVID-tõend on seega laialdaselt kättesaadav, usaldusväärne ja aktsepteeritud vahend vaba liikumise hõlbustamiseks COVID-19 pandeemia ajal. ELi digitaalse COVID-tõendi raamistikku kasutavad ELi liikmesriikide, kolme ELi mittekuuluva Euroopa Majanduspiirkonna riigi ja Šveitsi⁹ kõrval ka 29 muud kolmandat riiki või territooriumi ning edaspidi peaks sellega ühinema veel kolmandaid riike. Siiski on liidu epidemioloogiline olukord endiselt keeruline, õigustades rahvatervise kaitseks võetud meetmete säilitamist.

- (14) Neid asjaolusid silmas pidades tuleks nõukogu soovitusel (EL) 2020/1475 sätestatud ühist lähenemisviisi veelgi kohandada, nagu on nõutud ka Euroopa Ülemkogu 22. oktoobri 2021. aasta järeldustes¹⁰. Eelkõige tuleks läbivalt aluseks võtta inimeste vaktsineerimis-, testimis- või läbipõdemisstaatus, mida tõendatakse ELi digitaalse COVID-tõendiga. Kuna ELi digitaalse COVID-tõendi väljaandmine, kontrollimine ja aktsepteerimine on piisavalt turvaline, ei tohiks reisijate suhtes, kellel on kehtiv ELi digitaalne COVID-tõend, kohaldada täiendavaid vaba liikumise piiranguid, näiteks täiendavaid SARS-CoV-2 nakkuse teste. Kindlasti ei tohiks liidu piires reisivatelt isikutel nõuda karantiini jäämist, kuna see kujutab endast vaba liikumise olulist piirangut.
- (15) See on kooskõlas WHO soovitustega¹¹, mille kohaselt ei tohiks täielikult vaktsineeritud reisijate ega ka nende reisijate suhtes, kes on kuue kuu jooksul enne reisi COVID-19 läbi põdenud, kohaldada täiendavaid piiranguid. Isikud, kes ei kuulu nendesse kahte kategooriasse, peaksid põhimõtteliselt saama reisida SARS-CoV-2 nakkuse negatiivse testi alusel.
- (16) Et lihtsustada vaba liikumist liidus, on vaja luua ühine arusaam tingimustest, mille alusel ELi digitaalse COVID-tõendi kolme tüüpi aktsepteerida.
- (17) 21. detsembril 2021 võttis komisjon vastu delegeeritud määruse (EL) 2021/2288, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 lisa seoses ELi digitaalse COVID-tõendi vormis välja antud ja esmase vaktsineerimiskuuri läbimist kinnitavate vaktsineerimistõendite kehtivusajaga¹². Kõnealuses delegeeritud määruses sätestatakse, et esmase vaktsineerimiskuuri läbimist kinnitavaid tõendeid aktsepteeritakse reisimise eesmärgil üksnes juhul, kui selle kuuri viimase doosi manustamisest on möödunud maksimaalselt 270 päeva. Kuna tõhustustooside manustamist kinnitavate tõendite kehtivusaega ei olnud siis veel võimalik kindlaks määrata, märgiti delegeeritud määruses, et tõhustusdoosi manustamist kinnitavate tõendite suhtes ei tohiks praegu kehtivusaega kohaldada.

⁹ Komisjoni 8. juuli 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/1126, millega määratakse kindlaks Šveitsi välja antud COVID-19 tõendite samaväärsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud tõenditega (ELT L 243, 9.7.2021, lk 49).

¹⁰ EUCO 17/21.

¹¹ WHO-2019-nCoV-Policy-Brief-Risk-based-international-travel-2021.1, kättesaadav aadressil: <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-2019-nCoV-Policy-Brief-Risk-based-international-travel-2021.1>

¹² ELT L 458, 22.12.2021, lk 459.

- (18) Ehkki iga liikmesriik lähtub prioriteetide seadmisel eri elanikkonnarühmade vaktsineerimiseks oma poliitilistest valikutest ja epidemioloogilisest olukorrast, peaksid liikmesriigid astuma kohe kõik vajalikud sammud selleks, et tagada vaktsineerimise kättesaadavus nendele elanikkonnarühmadele, kellele väljastatud vaktsineerimistõendi kehtivusaeg hakkab läbi saama.
- (19) Komisjon peaks tõendite kehtivusaja reeglistiku toimimist jälgima ja korrapäraselt hindama, et näha, kas uute teaduslike tõendusmaterjalide alusel on vaja teha kohandusi või muudatusi, ka nende tõendite kehtivusajas, mis antakse välja pärast tõhustusdoosi manustamist.
- (20) Vaba liikumise lihtsustamiseks liidus tuleks säilitada testimistõendite standardkehtivusaeg. Proovi võtmine molekulaarse nukleiinhappe amplifikatsioonil põhineva testi (NAAT-test) jaoks tuleks läbi viia kõige varem 72 tundi enne saabumist. Lühem kehtivusaeg, mis ei ületa 24 tundi, on õigustatud terviseohutuse komitees kokku lepitud COVID-19 antigeeni kiirtestide ELi ühisloetelu¹³ I lisas loetletud antigeeni kiirtestide puhul, kui sellised testid on kättesaadavad.
- (21) Viimase paari kuu jooksul on antigeeni kiirtestide kliiniline toimivus paranenud. 2021. aasta mais võttis antigeeni kiirtestide ELi ühisloetelu¹⁴ ajakohastamise eest vastutava terviseohutuse komitee loodud COVID-19 diagnostiliste testide tehniline töörihm kasutusele paremini korrastatud, sidusama ja kiirema menetluse loetelu ajakohastamiseks. Lisaks leppis tehniline töörihm 21. septembril 2021 kokku täiendavates määratlustes ja kriteeriumides, mida tuleks kaaluda COVID-19 diagnoosimiseks kasutatavate antigeeni kiirtestide kliinilist toimivust hindavate sõltumatute valideerimisuuringute puhul. ELi digitaalse COVID-tõendi formaadis testimistõendite väljastamisel peaksid kehtima ainult selliste antigeeni kiirtestide tulemused, mis põhinevad ninast, suuneelust ja/või ninaneelust võetud proovidel. Tehniline töörihm leppis kokku, et loetelust jäetakse välja antigeeni kiirtestid, mis kasutavad üksnes alternatiivseid prooviliike, näiteks sülg.

Peale selle ei ole loetellu lisatud ei koondatud antigeeni kiirteste ega enesetestimiseks mõeldud antigeeni kiirteste, mis suurendab veelgi loetellu kuuluvate testide toimivuse tõenäolist ühetaolisust. Terviseohutuse komitee leppis ühisloetelu seitsmendas ja viimases ajakohastamises kokku 10. novembril 2021. Neid täiustusi arvesse võttes peaksid kõik liikmesriigid tunnustama reisimisega seoses nii NAAT-testi kui ka ELi ühisloetellu kantud antigeeni kiirtesti tulemuse alusel väljastatud testimistõendeid.

- (22) Võttes arvesse tõendeid, mis annavad alust soovitada, et laboratoorselt kinnitatud COVID-19 nakkusest tervenunud reisijate suhtes ei ole tarvis kohaldada SARS-CoV-2 testi tegemise, eneseisolatsiooni või karantiini nõuet vähemalt esimesel 180 päeval alates esimese positiivse NAAT-testi kuupäevast, tuleks selliste läbipõdemistõendite omanikud vabastada kõnealuse ajavahemiku jooksul ka täiendavatest reisipiirangutest.

¹³ Kättesaadav aadressil:

https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/preparedness_response/docs/covid-19_rat_common-list_en.pdf

¹⁴ https://ec.europa.eu/health/security/crisis-management/twg_covid-19_diagnostic_tests_et

- (23) ELi digitaalse COVID-tõendi süsteem pakub võimalust kohaldada tõendite andmekogumite suhtes automaatselt valideerimiseeskirju, millega saab tagada, et reisieeskirju kohaldatakse kiiresti, usaldusväärset ja prognoositavalt. Selleks et hõlbustada ELi digitaalse COVID-tõendi valideerimiseeskirjade kohaldamist, peaksid liikmesriigid kasutama ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemi pakutavat standardset talitlusreeglite töötlemise funktsiooni¹⁵.
- (24) Alates määruse (EL) 2021/953 vastuvõtmisest on komisjon vastu võtnud mitu rakendusakti, milles on sätestatud, et COVID-19 tõendeid, mille teatav kolmas riik on välja andnud liidu kodanikele ja nende pereliikmetele, tuleb käsitada samaväärsetena liikmesriikide poolt kõnealuse määruse kohaselt välja antud tõenditega, et hõlbustada tõendi omanike vaba liikumist. Kui käesolevas soovitusel osutatakse ELi digitaalsetele COVID-tõenditele, mis on välja antud kooskõlas määrusega (EL) 2021/953, tuleks seda mõista nii, et see hõlmab ka kõnealuste rakendusaktidega hõlmatud liidu kodanikele ja nende pereliikmetele välja antud tõendeid. Vaba liikumise hõlbustamiseks tuleks liikmesriike julgustada väljastama kooskõlas määruse (EL) 2021/953 artikli 8 lõikega 1 ELi digitaalse COVID-tõendi ka isikutele, kes kuuluvad selle sätte kohaldamisalasse ja on vaksineeritud kolmandas riigis, eelkõige sellises kolmandas riigis, mille tõendite suhtes ei ole veel kõnealust rakendusakti kehtestatud.
- (25) Nagu on sätestatud määruse (EL) 2021/953 artikli 3 lõikes 6, ei tohi ELi digitaalse COVID-tõendi omamine olla vaba liikumise õiguse kasutamise eeltingimus. Seetõttu ei tohiks isikuid, kellel ei ole ELi digitaalset COVID-tõendit, reisimast takistada, kuid neilt võidakse vajaduse korral nõuda SARS-CoV-2 nakkuse testi tegemist enne või pärast saabumist, et vähendada nakkuse sissetoomise riski.
- (26) Käesolev soovitus käsitleb ELi digitaalse COVID-tõendi kasutamist, et hõlbustada COVID-19 pandeemia ajal liidus vaba liikumist. Sellega ei nähta ette ega keelata COVID-19 tõendite kasutamist riigisisestel eesmärkidel, nagu pääs üritustele, ürituste toimumiskohtadesse või töökohtadesse. Nagu on märgitud määruse (EL) 2021/953 põhjenduses 48, tuleb juhul, kui liikmesriik otsustab kasutada ELi digitaalseid COVID-tõendeid muudel eesmärkidel, sätestada sellise riigisisese kasutamise õiguslik alus liikmesriigi õiguses, mis peab muu hulgas vastama andmekaitseõuetele. Nagu on märgitud määruse (EL) 2021/953 põhjenduses 49, peab riigisisestel eesmärkidel kasutatavate COVID-19 tõendite süsteemi loonud liikmesriik tagama, et kasutada saab ka ELi digitaalset COVID-tõendit ja et seda aktsepteeritakse täielikult. Selle eesmärk on tagada, et ELi digitaalse tõendi omanikud, kes liiguvad vaba liikumise õigust kasutades teise liikmesriiki, ei pea hankima täiendavat riiklikku tõendit.
- (27) Arvestades nende konkreetset olukorda või põhiülesannet, ei tohiks teatavatel reisijate kategooriatelt, kes kasutavad oma vaba liikumise õigust, nõuda ELi digitaalse COVID-tõendi omamist. Ent samas võiks see loetelu olla lühem kui soovitusel (EL) 2020/1475, arvestades, et paljud isikud, kes reisivad olulise ülesande täitmiseks või erilise vajaduse tõttu, on juba vaksineeritud. See peaks hõlmama transporditöötajaid või transporditeenuse osutajaid, mõjuvatel meditsiinilistel põhjustel reisivaid patsiente, meremehi, isikuid, kes ületavad iga päev või sageli piiri, et minna tööle või kooli, külastada lähisugulasi, otsida arstiabi või hoolitseda lähedaste eest, ning alla 12aastaseid lapsi.

¹⁵ https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/ehealth/docs/eu-dcc_validation_rules_en.pdf

- (28) Pidades silmas edusamme, mida on tehtud vaksineerituse taseme tõstmisel ja ELi digitaalse COVID-tõendi edukal kasutuselevõtmisel, tuleks COVID-19ga seotud reisimismeetmeid kohaldada isiklikul, mitte piirkondlikul tasandil, mis tähendab, läbivalt tuleks aluseks tuleks võtta COVID-19 vaksineerimis-, testimis- või läbipõdemisstaatus, mida tõendatakse ELi digitaalse COVID-tõendiga. Kehtiva tõendiga vaba liikumise õigust kasutavate reisijate suhtes ei tohiks põhimõtteliselt kohaldada täiendavaid piiranguid. See lähenemisviis on põhjendatud asjaoluga, et viirus esineb endiselt kõigis ELi piirkondades ning epidemioloogiline olukord nendes piirkondades muutub pidevalt ja kiiresti. Isikupõhine lähenemisviis lihtsustab märkimisväärselt pandeemia ajal ELis reisimise suhtes kohaldatavat raamistikku ning annab reisijatele kohaldatavate eeskirjade osas suurema selguse ja prognoositavuse.
- (29) Kuna piirkondliku tasandi epidemioloogilist olukorda näitav valgusfoorikaart on nii üldsuse kui ka liikmesriikide ametiasutuste jaoks kasulik ja kergesti mõistetav vahend, tuleks seda jätkuvalt kasutada teavitamise eesmärgil, välja arvatud nende piirkondade puhul, kus viiruse leviku tase on väga kõrge ja kus tuleb võtta lisameetmeid. Kaardi kriteeriume ja künniseid, mis on sätestatud nõukogu soovitusel (EL) 2020/1475, tuleks siiski kohandada, et panna suuremat rõhku uutele teatatud COVID-19 juhtumitele kui peamisele kriteeriumile, mille alusel hinnata ohtu, et reisija toob sisse SARS-CoV-2 nakkuse. Uute haigusjuhtude arvu tuleks vaadata koos sama piirkonna vaksineerituse tasemega, et võtta arvesse asjaolu, et vaksineerimine vähendab COVID-19 kujutatavat ohtu rahvatervisele.
- Sel viisil saadud tulemusvahemikele tuleks määrata värvikood, rakendades ECDC välja töötatud riskihindamismudeli künniseid, välja arvatud ebapiisava testimise suhtarvuga piirkondade puhul. Kaardi üksikasjalik kirjeldus tuleks esitada soovitusel lisas. Liikmesriikide esitatud andmeid kasutades peaks Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus avaldama kaardi kord nädalas.
- (30) Erilist tähelepanu tuleks pöörata piirkondadele, kus viiruse leviku tase on väga kõrge, sest sealt haiguse kaasatoomise tõenäosus on suurem ning pikaajaliselt suur haigusjuhtude arv on pannud piirkonna tervishoiusüsteemi suure surve alla. Rahvatervise riskide leevendamiseks peaksid liikmesriigid soovutama hoiduda vältimatu vajaduseta reisimisest sellistesse piirkondadesse ja sellistest piirkondadest. Lisaks tuleks sellistest piirkondadest saabuvatelt isikutelt, kellel ei ole vaksineerimis- või läbipõdemistõendit, nõuda SARS-CoV-2 nakkuse testi tegemist enne reisi ja karantiini/eneseisolatsiooni pärast saabumist. Vältimatu reisivajadusega inimeste, eelkõige transporditöötajate ja transporditeenuse osutajate suhtes tuleks kohaldada erandeid, et piirata häireid siseturul ja säilitada roheliste transpordikoridoride toimimine.
- (31) Reisivate perekondade ühtsuse tagamiseks ei tohiks alla 12aastastelt lastelt, kellel on kehtiv ELi digitaalne COVID-tõend, olenemata sellest, kas see on vaksineerimistõend, testimistõend, läbipõdemistõend või SARS-CoV-2 nakkuse negatiivne testitulemus, nõuda, et nad läbiksid reisimisega seotud karantiini/eneseisolatsiooni. Lisaks tuleks alla 6aastased lapsed vabastada nõudest teha reisimiseks SARS-CoV-2 nakkuse test või jääda karantiini/eneseisolatsiooni.

- (32) SARS-CoV-2 uute variantide ilmumine, nagu näitab omikronvariandi teke, on endiselt murettekitav ning liikmesriigid peaksid seda arvesse võtma, kui nad kehtestavad COVID-19 pandeemiale reageerimiseks vaba liikumise piiranguid. Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus hindab korrapäraselt viirusevariante käsitlevat uut teavet, mida on saadud tänu epidemioloogilisele luurele või genoomsete variantide reeglipõhisele seirele või muudest teadusallikatest¹⁶. See puudutab eeskätt murettekitavaid variante, mille puhul on olemas selged tõendid, et variandil on märkimisväärne mõju viiruse ülekanduvusele, see põhjustab raskemat haigestumist ja/või suudab immuunvastust vältida, nii et see arvatavasti mõjutaks epidemioloogilist olukorda ELis/EMPs; lisaks puudutab see ka uurimiseluseid variante, mille puhul on olemas tõendid nende genoomsete omaduste kohta, epidemioloogiline teave või *in vitro* uuringutest saadud andmed, millest võib järeldada, et variandil võib olla märkimisväärne mõju viiruse ülekanduvusele, see põhjustab raskemat haigestumist või suudab immuunvastust vältida, nii et see arvatavasti mõjutaks epidemioloogilist olukorda ELis/EMPs.

Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus avaldab iga nädal ka kaarte ja muid andmeid, et anda infot murettekitavate variantide ja uurimiseluste variantide proportsiooni kohta ELis/EMPs koos järjendamismahtudega¹⁷. Et saada õigeaegset ja täpset teavet SARS-CoV-2 murettekitavate või uurimiseluste variantide tekke ja leviku kohta, on samuti oluline, et liikmesriigid säilitaksid või saavutaksid piisavalt suure järjendamismahu. Kui järjendamismahud ei ole piisavad, on raskem tuvastada levivaid murettekitavaid variante enne, kui need mõjutavad üldist epidemioloogilist olukorda. Samal ajal on oluline, et liikmesriigid võtaksid arvesse järjendamismahtude erinevusi, et mitte pärssida järjendamise kõrget taset.

- (33) SARS-CoV-2 alfa-, delta- ja omikronvariant (neist viimane on muutunud liidus domineerivaks variantiks) on näidanud uute SARS-CoV-2 variantide võimalikku negatiivset mõju epidemioloogilisele olukorrale. Ehkki pärast uue variandi avastamist võib olla selle levikut liidus väga raske peatada, on variantide võimalikku mõju arvestades siiski asjakohane võtta kasutusele hädapidurimehhanism, et saavutada koordineeritud lähenemisviis uute variantide leviku aeglustamiseks liidus. Et tagada koordineerimine liikmesriikide vahel, tuleks seda kohaldada ka olukordades, kus liikmesriigid kehtestavad kooskõlas liidu õigusega piiranguid, kuna epidemioloogiline olukord piirkonnas halveneb kiiresti, eelkõige juba niigi tõsiselt mõjutatud piirkondades.

¹⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/variants-concern>

¹⁷ https://covid19-country-overviews.ecdc.europa.eu/#4_EUEEA:_variants_of_concern

- (34) Nagu on sätestatud määruses (EL) 2021/953, peab liikmesriik juhul, kui ta nõuab kooskõlas liidu õigusega, et ELi digitaalse COVID-tõendi omanikud jääksid pärast liikmesriigi territooriumile sisenemist karantiini või eneseisolatsiooni või teeksid SARS-CoV-2 nakkuse testi, või kui liikmesriik kehtestab selliste tõendite omanikele muud piirangud, näiteks juhul, kui mõne liikmesriigi või selle piirkonna epidemioloogiline olukord halveneb kiiresti eelkõige SARS-CoV-2 murettekitava variandi või uurimisaluse variandi tõttu, teatama vastavalt komisjonile ja teistele liikmesriikidele uute piirangute kehtestamisest, võimaluse korral 48 tundi ette. Selleks peab liikmesriik esitama piirangute põhjused ja ulatuse ning märkima, milliste tõendite omanike suhtes piiranguid kohaldatakse või ei kohaldata ning piirangute kuupäeva ja kestuse, samuti kirjeldama nende vastavust proportsionaalsuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetele.
- (35) Hädapidurimehhanismi võib käivitada kas liikmesriik määruse (EL) 2021/953 kohaselt esitatava teabe alusel või komisjon, tuginedes Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse viirusevariante käsitleva uue teabe korrapärasele hindamisele. Selle tulemuseks võib olla komisjoni ettepanekul põhinev kokkulepe kohaldada piiratud aja jooksul asjaomastest piirkondadest reisimisele täiendavaid piiranguid, näiteks reisijate testimise või karantiini/eneseisolatsiooni nõuet või mõlemaid. Sellega seoses tuleks arvesse võtta murettekitavate variantide puhul rakendatavat rahvatervisealase sekkumise kriteeriumide määramise ja hindamise raamistikku, mida praegu töötab välja SARS-CoV-2 variante uuriv Euroopa eksperdirühm¹⁸, niipea kui see on tehtud kättesaadavaks.
- (36) Et rohelised transpordikoridorid saaksid ka edaspidi toimida, peaksid transporditöötajatele ja transporditeenuse osutajatele hädapidurimehhanismi käivitamise tõttu kehtestatud testimisnõuded piirduma antigeeni kiirtestidega ning karantiini/eneseisolatsiooni ei tohiks nõuda. Need testimisnõuded ei tohiks põhjustada transpordihäireid. Transpordi- või tarneahela häirete korral tuleks kõik sellised süstemaatilise testimise nõuded viivitamata kaotada või kehtetuks tunnistada.

¹⁸ <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&groupId=3791&fromMeetings=true&meetingId=27935>

- (37) Üks viiruse leviku vastase võitluse tugisambaid on endiselt kontaktide jälgimine, mis on eriti oluline uute variantide ilmnedes. Kontaktide tõhus ja ajaldine jälgimine on aga keerulisem, kui seda tuleb teha piiriüleselt ja suure hulga üksteise läheduses viibivate reisijate puhul. Selle lihtsustamiseks on välja töötatud ühine digitaalne reisija asukoha vorm¹⁹ ning liikmesriike tuleks julgustada seda ühtset vormi reisimise hõlbustamiseks kasutama. Samuti tuleks liikmesriike julgustada ühinema reisija asukoha andmevahetusplatvormiga, mis loodi komisjoni rakendusotsuse (EL) 2021/858²⁰ alusel – see aitaks neil suurendada oma piiriülest kontaktide jälgimise suutlikkust kõigi transpordiliikide puhul. Reisija asukoha andmevahetusplatvorm võimaldab turvalist, õigeaegset ja tõhusat andmevahetust liikmesriikide pädevate asutuste vahel, sest selle kaudu saavad nad koostalitlusvõimeliselt ja automaatselt edastada teistele pädevatele asutustele oma riiklikus digitaalses reisija asukoha vormide süsteemis sisalduvat teavet ja asjakohast epidemioloogilist teavet.
- (38) Kui reisija asukoha vorme kasutatakse ka muul otstarbel kui kontaktide jälgimiseks, näiteks selleks, et teha kindlaks, kas saabuv reisija peab tegema SARS-CoV-2 nakkuse testi, ei tohiks vormi õigeaegselt enne saabumist esitamata jätmine põhjustada seda, et reisijal keelatakse siseneda asjaomasesse riiki, kuna see kujutaks endast tõsist vaba liikumise piirangut. Vajaduse korral võidakse sellistelt reisijatelt siiski nõuda muude meetmete võtmist, näiteks saabumisjärgset SARS-CoV-2 nakkuse testi.
- (39) Üldsuse selge, õigeaegne ja põhjalik teavitamine on äärmiselt oluline vaba liikumise piirangute mõju vähendamisel, kuna teavitamise abil saab tagada prognoositavuse, õiguskindluse ja nõuete täitmise kodanike poolt. Liikmesriigid peaksid esitama sellise teabe õigeaegselt, kasutades muu hulgas veebiplatvormi „Re-open EU“²¹. Lisaks tuleks liikmesriike julgustada andma platvormil „Re-open EU“ teavet ELi digitaalse COVID-tõendi riigisisese kasutamise kohta, sest see teave on oluline teistest liikmesriikidest pärit reisijatele.
- (40) Võttes arvesse muutuvat epidemioloogilist olukorda ja asjakohasemate teaduslike tõendite kättesaadavaks saamist, peaks komisjon Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse toel käesoleva soovitusena korrapäraselt läbi vaatama ning esitama oma järeldused nõukogule arutamiseks, lisades neile vajaduse korral ettepaneku soovitusena muutmiseks. Eelkõige palutakse komisjonil kooskõlas vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõttega, mille kohaselt tuleks kõik piirangud kaotada kohe, kui epidemioloogiline olukord seda võimaldab, hoolikalt jälgida epidemioloogilise olukorra arengut ja hinnata uuesti, kas ELi digitaalse COVID-tõendi omamise nõue on endiselt põhjendatud, kui epidemioloogiline olukord kogu ELis või piirkondlikul tasandil on paranenud.

¹⁹ <https://www.euplf.eu/en/home/index.html>

²⁰ Komisjoni 27. mai 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/858, millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2017/253 seoses tõsistest piiriülestest terviseohtudest tulenevate hoiatusteadetega ja kontaktide jälgimisega reisija asukoha vormide alusel (ELT L 188, 28.5.2021, lk 106).

²¹ <https://reopen.europa.eu/et>

- (41) Kuna käesoleva soovitusena kohandatakse ja arendatakse edasi ühist lähenemisviisi, et hõlbustada ohutut vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal, tuleks nõukogu soovitus (EL) 2020/1475 asendada.
- (42) Et anda piisavalt aega käesolevas soovitusena esitatud koordineeritud lähenemisviisi rakendamiseks, tuleks soovitus kohaldada alates 1. veebruarist 2022.
- (43) Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega peaks käesoleva soovitusena kehtestatud mehhanismide ulatus ja kestus olema rangelt piiratud pandeemia reageerimiseks kehtestatud piirangutega. Käesoleva soovitusena kohaldamine tuleks lõpetada hiljemalt siis, kui lõpetatakse määruse (EL) 2021/953 kohaldamine,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

Üldpõhimõtted

COVID-19 pandeemia reageerimiseks rahvatervise kaitse meetmete võtmisel ja kohaldamisel peaksid liikmesriigid koordineerima oma meetmeid, tuginedes võimalikult suurel määral järgmistele põhimõtetele:

1. COVID-19 leviku piiramiseks kehtestatud mis tahes piirangud isikute vabale liikumisele liidus peaksid põhinema konkreetsetel ja piiratud avaliku huviga seotud põhjustel, nimelt rahvatervise kaitseks. Selliseid piiranguid tuleb kohaldada kooskõlas liidu õiguse üldpõhimõtetega, eelkõige proportsionaalsuse ja mittediskrimineerimise põhimõttega. Seega ei tohiks võetavad meetmed minna kaugemale sellest, mis on hädavajalik rahvatervise kaitseks.
2. Kõik sellised piirangud tuleks tühistada kohe, kui epidemioloogiline olukord, sealhulgas haiglates, seda võimaldab.
3. Liikmesriigid peaksid tagama, et kodanikele ja ettevõtjatele kehtestatud ametlikud nõuded toovad konkreetset kasu pandeemia tõkestamisel tehtavates rahvatervisealastes jõupingutustes ning ei tekita põhjendamatu ja tarbetut halduskoormust.
4. Liikmesriikide vahel ei tohi olla diskrimineerimist, näiteks ei tohi kohaldada naaberliikmesriiki reisimise ja sealt saabumise suhtes leebemaid norme kui teistes liikmesriikidesse reisimise ja sealt saabumise suhtes.
5. Piirangud ei tohi olla diskrimineerivad, st neid tuleks samamoodi kohaldada ka asjaomase liikmesriigi enda tagasipöörduvate kodanike suhtes. Piirangud ei saa põhineda asjaomase isiku kodakondsusel.
6. Liikmesriigid peaksid alati võtma vastu oma kodanikke ning nende territooriumil elavaid liidu kodanikke ja nende pereliikmeid. Liikmesriigid ei tohiks põhimõtteliselt keelata teistest liikmesriikidest reisivate isikute sisenemist riiki ning peaksid võimaldama kiiret transiiti läbi oma territooriumi.

7. Liikmesriigid peaksid pöörama erilist tähelepanu piiriüleste piirkondade, äärepoolseimate piirkondade, eksklaavide ja geograafiliselt eraldatud piirkondade eripäradele ning vajadusele teha koostööd kohalikul ja piirkondlikul tasandil.
8. Liikmesriigid peaksid hoidma ära häireid tarneahelates ja hädavajaliku reisimise katkemist ning tagama transpordivoogude jätkumise kooskõlas roheliste transpordikoridoride süsteemiga.
9. Liikmesriigid peaksid korrapäraselt vahetama teavet kõigis käesoleva soovitusel kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes ja teavitama vastavalt kodanikke.
10. Piirangud ei tohiks seisneda teatavate transporditeenuste osutamise keelamises.

Koordineeritud raamistik ohutu vaba liikumise hõlbustamiseks COVID-19 pandeemia ajal

11. Täiendavaid vaba liikumise piiranguid ei tohiks kohaldada nende reisijate suhtes, kellel on määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud kehtiv ELi digitaalne COVID-tõend, mis vastab punkti 12 tingimustele. Eelkõige ei tohiks liidu piires reisivatelt isikutelt nõuda karantiini jäämist.

Esimese lõigu suhtes tuleks kohaldada järgmisi erandeid:

- a) punktis 16 sätestatud erandid;
- b) punktis 19 sätestatud lisameetmed isikutele, kes saavad piirkondadest, kus viiruse leviku tase on väga kõrge ja seega märkimisväärse hulga haigusjuhtude sissetoomise tõenäosus on suur;
- c) punkti 25 kohaselt kokku lepitud lisameetmed, et aeglustada murettekitavate ja uurimisaluste SARS-CoV-2 variantide levimist.

12. ELi digitaalset COVID-tõendit tuleks aktsepteerida, kui selle ehtsust, kehtivust ja terviklikkust on võimalik kontrollida ning kui see vastab järgmistele tingimustele:

a) vaksineerimistõend on välja antud kooskõlas määrusega (EL) 2021/953 kõnealuse määruse artikli 5 lõike 5 esimese lõiguga hõlmatud COVID-19 vaktsiini kohta ning tõendil näidatakse, et tõendi omanik:

- on saanud kahedoosilise vaktsiini korral vaktsiini mõlemad doosid;
- ühedoosilise vaktsiini;
- kooskõlas vaksineerimisliikmesriigi vaksineerimisstrateegiaga ühe doosi kahedoosilisest vaktsiinist pärast eelnevat SARS-CoV-2 läbipõdemist;
- tõhustusdoosi pärast esmase vaksineerimistsükli lõppu,

tingimusel, et määruses (EL) 2021/953 sätestatud kehtivusaeg ei ole veel lõppenud ning et alapunktide i–iii alla kuuluvate tõendite puhul on viimasest doosist möödunud vähemalt 14 päeva.

Nende COVID-19 vaktsiinide puhul, mis kuuluvad ELi digitaalse COVID-tõendi määruse artikli 5 lõike 5 teise lõigu kohaldamisalasse, võivad liikmesriigid aktsepteerida ka määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud vaksineerimistõendeid.

Liikmesriigid peaksid tagama tõhustusdoosiga vaksineerimise kättesaadavuse nendele elanikkonnarühmadele, kelle puhul vaksineerimistsükli lõpuleviimist näitav vaksineerimistõendite standardne kehtivusaeg hakkab läbi saama ja kelle puhul on riiklikud ametiasutused andnud soovitusel tõhustusdoosi manustamiseks.

Komisjon peaks alapunktis a sätestatud lähenemisviisi uute teaduslike tõendite valguses korrapäraselt taashindama.

b) Määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud testimistõendid, milles on märgitud, et isik on saanud negatiivse testitulemuse:

- NAAT-testi korral mitte varem kui 72 tundi enne riiki saabumist või

- mitte varem kui 24 tundi enne saabumist, kui tegemist on antigeeni kiirtestiga, mis on loetletud nõukogu 21. jaanuari 2021. aasta soovitus²² alusel koostatud COVID-19 antigeeni kiirtestide ajakohastatud ühisloetelus²³.

Vaba liikumise õiguse kasutamisel reisimiseks peaksid liikmesriigid aktsepteerima mõlemat liiki teste.

Liikmesriigid peaksid püüdma tagada, et testimistõendid antakse välja võimalikult kiiresti pärast testi jaoks proovi võtmist.

- c) Määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud läbipõdemistõendid, mis näitavad, et esimese positiivse NAAT-tulemuse kuupäevast ei ole möödunud rohkem kui 180 päeva.
13. Liikmesriigid peaksid kasutama ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemi pakutavat standardset talitlusreeglite töötlemise funktsiooni.
 14. Kui käesolevas soovitusel osutatakse ELi digitaalsetele COVID-tõenditele, mis on välja antud kooskõlas määrusega (EL) 2021/953, tuleks seda mõista nii, et see hõlmab ka kõnealuse määruse artikli 3 lõike 10 või artikli 8 lõike 2 kohaselt vastu võetud rakendusaktiga hõlmatud tõendeid, mille kolmandad riigid on välja andnud liidu kodanikele ja nende pereliikmetele. Samuti julgustatakse liikmesriike väljastama vaksineerimistõendeid vastavalt määruse (EL) 2021/953 artikli 8 lõikele 1.
 15. Isikutelt, kellel ei ole määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud ELi digitaalset COVID-tõendit, võidakse nõuda, et nad teeksid enne saabumist või mitte hiljem kui 24 tundi pärast saabumist NAAT-testi või antigeeni kiirtesti, mis on kantud ajakohastatud ühisloetellu. Seda nõuet ei kohaldata isikute suhtes, kes on punkti 16 kohaselt vabastatud ELi digitaalse COVID-tõendi olemisest.

Erandid

16. Järgmistesse kategooriatesse kuuluvatelt reisijatelt ei tohiks nõuda määruse (EL) 2021/953 kohaselt välja antud kehtiva ELi digitaalse COVID-tõendi omamist:
 - a) järgmised olulist ülesannet täitvad reisijad või vältimatu reisivajadusega reisijad:
 - transporditöötajad või transporditeenuse osutajad, sealhulgas selliste kaubaveokite juhid, millega veetakse kaupu liikmesriigi territooriumil kasutamiseks või millega tehakse üksnes transiitvedusid;
 - patsiendid, kes reisivad mõjuvatel meditsiinilistel põhjustel;
 - meremehed;

²² Nõukogu 21. jaanuari 2021. aasta soovitus COVID-19 antigeeni kiirtestide ELis kasutamise ja valideerimise ning testitulemuste vastastikuse tunnustamise ühise raamistiku kohta (ELT C 24, 22.1.2021, lk 1).

²³ Kättesaadav aadressil: https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/preparedness_response/docs/covid-19_rat_common-list_en.pdf

- b) piirialadel elavad isikud, kes töö, ettevõtluse, hariduse, pereelu, arstiabi või hoolduse eesmärgil reisivad iga päev või sagedasti üle piiri;
- c) alla 12aastased lapsed.

ELi valgusfoorikaart ning sellel põhinevad erandid ja lisameetmed

17. Liikmesriikide esitatud andmete põhjal peaks Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus avaldama piirkondade kaupa liigendatud liikmesriikide kaardi, mis näitab vastavalt valgusfoorisüsteemile võimalikku ohtu, et piirkonnast pärit isik on nakatunud SARS-CoV-2ga. See kaart peaks sisaldama ka andmeid Islandi, Liechtensteini, Norra ja, niipea kui tingimused seda võimaldavad²⁴, Šveitsi Konföderatsiooni kohta.

Valgusfoorikaart peaks põhinema lisas esitatud kriteeriumidel, künnistel ja värvikoodidel.

18. Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus peaks iga nädal avaldama kaartide ajakohastatud versiooni ja nende alusandmed.
19. Valgusfoorikaart peaks andma üldsusele ja liikmesriikide ametiasutustele teavet epidemioloogilise olukorra arengu kohta kogu liidus. Lisaks peaksid liikmesriigid valgusfoorikaardile tuginedes kohaldama nendesse piirkondadesse ja nendest piirkondadest reisimise suhtes, kus viiruse leviku tase on väga kõrge ja mis on lisa punkti 3 alapunkti g kohaselt liigitatud tumepunasteks piirkondadeks, järgmisi meetmeid:
- a) liikmesriigid peaksid soovutama hoiduda vältimatu vajaduseta reisimisest nendesse piirkondadesse ja nendest piirkondadest;
 - b) isikutelt, kellel ei ole vaksineerimis- või läbipõdemistõendit ja kes saavad sellisest piirkonnast, tuleks nõuda, et nad teeksid enne teele asumist NAAT-testi või antigeeni kiirtesti, mis on kantud ajakohastatud ühisloetellu ning et nad jääksid kümneks päevaks pärast saabumist karantiini/eneseisolatsiooni. Karantiin/eneseisolatsioon peaks lõppema varem, kui asjaomasele isikule tehakse kõige varem viiendal päeval pärast saabumist SARS-CoV-2 nakkuse test, mille tulemus on negatiivne.

²⁴ Tingimusel et sõlmitakse ELi ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping rahvatervisealase koostöö kohta, sealhulgas Šveitsi Konföderatsiooni osalemise kohta Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuses, vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrusele (EÜ) nr 851/2004, millega asutatakse haiguste ennetuse ja tõrje Euroopa keskus (ELT L 142, 30.4.2004, lk 1).

Kui sellised isikud kuuluvad punkti 16 alapunktide a või b kohaldamisalasse, ei tohiks neilt nõuda karantiini/eneseisolatsiooni jäämist, kuid neilt võidakse nõuda negatiivse testi tõendi olemasolu. Erandina ei tohiks transporditöötajatelt ja transporditeenuse osutajatelt nende oluliste ülesannete täitmise ajal nõuda eneseisolatsiooni/karantiini jäämist ega negatiivse testi tõendi olemasolu.

Nn tumepunastest piirkondadest saabuvatelt alla 12aastastelt lastelt, kellel on kehtiv ELi digitaalne COVID-tõend või tõend SARS-CoV-2 nakkuse negatiivse testitulemuse kohta, ei tohiks nõuda karantiini/eneseisolatsiooni jäämist. Lisaks ei tohiks alla 6aastastelt lastelt nõuda reisimisega seotud karantiini/eneseisolatsiooni jäämist või reisimiseks SARS-CoV-2 nakkuse testi tegemist.

Murettekitavate või uurimisaluste variantide käsitlemine ja hädapidurimehhanism

20. Liikmesriigid peaksid pöörama erilist tähelepanu SARS-CoV-2 uute murettekitavate või uurimisaluste variantide levikule, eriti juhul, kui need suurendavad ülekanduvust, haiguse raskusastet või mõjutavad vaktsiini tõhusust. Sel eesmärgil peaksid liikmesriigid kasutama Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse avaldatud andmeid ja riskihindamiste tulemusi murettekitavate ja uurimisaluste variantide kohta ELis/EMPs.

Liikmesriikide toetamiseks peaks Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus jätkama SARS-CoV-2 murettekitavate ja uurimisaluste variantide kohta teabe ja kaartide avaldamist, eelkõige järjendamismahtude ja variantide leviku kohta.

21. Selleks et saada õigeaegset ja täpset teavet SARS-CoV-2 murettekitavate või uurimisaluste variantide tekke ja leviku kohta, peaksid liikmesriigid saavutama või säilitama järjendamismahu kõrge taseme, ideaaljuhul tasemel, mis võimaldab avastada variante, mis moodustavad 1 % või vähem ringlevatest viirustest.

Liikmesriigid peaksid esitama igal nädalal andmed järjendatud SARS-CoV-2 positiivsete juhtude ja järjendamismahtude kohta, sealhulgas piirkondlikul tasandil, et tagada mis tahes meetmete suunamine nendele piirkondadele, kus need on rangelt vajalikud.

22. Kui liikmesriik nõuab reisijatelt, sealhulgas ELi digitaalse COVID-tõendi omanikelt, pärast oma territooriumile sisenemist karantiini/eneseisolatsiooni jäämist või testimist SARS-CoV-2 nakkuse suhtes või kui ta kehtestab selliste tõendite omanikele muid piiranguid seoses uue SARS-CoV-2 murettekitava või uurimisaluse variandi tekkimisega, peaks ta sellest teavitama komisjoni ja teisi liikmesriike ning esitama määruse (EL) 2021/953 artikli 11 lõikes 2 osutatud teabe. Võimaluse korral tuleks see teave esitada 48 tundi enne uute piirangute kehtestamist. Võimaluse korral peaksid sellised meetmed piirduma piirkondliku tasandiga.

See peaks kehtima ka olukorras, kui liikmesriik kehtestab täiendavad karantiini/eneseisolatsiooni- või testimisnõuded kooskõlas liidu õigusega, sest epidemioloogiline olukord liikmesriigis või liikmesriigi piirkonnas halveneb kiiresti, eelkõige juba tumepunaseks liigitatud piirkondades. Sel juhul tuleks esitatud teabes selgelt näidata, miks on lisameetmed vajalikud ja proportsionaalsed.

23. Kui liikmesriik võtab kasutusele hädapidurimehhanismi ning nõuab selle tulemusel transporditöötajatelt ja transporditeenuse osutajatelt COVID-19 nakkuse testi tegemist, peaks kasutama antigeeni kiirtesti ja karantiini jäämist ei peaks nõudma, mis ei tohiks põhjustada transpordihäireid. Et tagada roheliste transpordikoridoride toimimine, peaksid liikmesriigid transpordi- või tarneahela häirete korral sellised süstemaatilise testimise nõuded viivitamata kaotama või kehtetuks tunnistama. Testimist ei tuleks nõuda, kui hädapidurimehhanism käivitatakse punkti 22 teise lõigu kohaselt.
24. Punkti 22 kohaselt esitatud teabe põhjal peaks nõukogu tihedas koostöös komisjoniga ning Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse toel olukorra koordineeritult läbi vaatama. Koordineerimiskoosolekul peaks asjaomane liikmesriik kirjeldama oma meetmete põhjuseid.

Tuginedes Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse viirusevariante käsitleva uue teabe korrapärasele hindamisele ja SARS-CoV-2 variante uuriva Euroopa eksperdirühma väljatöötatud raamistikule, niipea kui see on tehtud kättesaadavaks, võib komisjon teha ettepaneku arutada nõukogus ka uut SARS-CoV-2 murettekitavat või uurimisalust varianti või kiiresti halvenevat epidemioloogilist olukorda liikmesriigis või liikmesriigi piirkonnas.
25. Punkti 24 kohase arutelu käigus võiks komisjon vajaduse korral teha nõukogule ettepaneku leppida kokku asjaomastest piirkondadest lähtuvate reiside suhtes kooskõlastatud lähenemisviisis, mille eesmärk on eelkõige lükata edasi variandi levikut liidus, näiteks testimise ja/või karantiini/eneseisolatsiooni nõuded reisijatele.
26. Kõik olukorrad, mille tulemusena võetakse vastu käesoleva punkti kohased meetmed, tuleks korrapäraselt läbi vaadata. Komisjon või liikmesriigid võivad teha ettepaneku tühistada meetmed, mis on kehtestatud kooskõlas uute SARS-CoV-2 murettekitavate või uurimisaluste variantide suhtes kohaldatava koordineeritud lähenemisviisiga.

Reisija asukoha vorm ja kontaktide jälgimine

27. Liikmesriigid võiksid kaaluda võimalust nõuda, et isikud, kes reisivad nende territooriumile ühistranspordiga, kus istekoht või kajut on eelnevalt määratud, esitaksid reisija asukoha vormi kooskõlas andmekaitsealuste meetmetega. Selleks peaksid liikmesriigid kasutama ELi ühismeetmega „Healthy Gateways“²⁵ välja töötatud ühtset digitaalset reisija asukoha vormi ja ühinema reisija asukoha andmevahetusplatvormiga, et parandada oma piiriülest kontaktide jälgimise suutlikkust kõigi transpordiliikide puhul.

²⁵ <https://www.euplf.eu/en/home/index.html>

28. Kui isikul tekivad sümptomid pärast sihtkohta saabumist, peaks testimine, diagnoosimine, isoleerimine ja kontaktide jälgimine toimuma vastavalt kohalikule tavale ning riiki sisenemist ei tohiks keelata. Teavet saabumisel avastatud juhtumite kohta tuleks kontaktide jälgimise eesmärgil viivitamata jagada nende riikide tervishoiuasutustega, kus asjaomane isik on viimase 14 päeva jooksul viibinud, ja kasutada võimaluse korral reisija asukoha andmevahetusplatvormi või muul viisil varajase hoiatamise ja reageerimise süsteemi.

Üldsuse teavitamine

29. Kooskõlas määruse (EL) 2021/953 artikliga 11 peaksid liikmesriigid andma asjaomastele sidusrühmadele ja üldsusele võimalikult varakult enne uute meetmete jõustumist selget, põhjalikku ja õigeaegset teavet kõigi vaba liikumise õigust mõjutavate meetmete ja kaasnevate nõuete kohta, näiteks vajaduse kohta esitada reisija asukoha vorm. Üldjuhul tuleks see teave avaldada vähemalt 24 tundi enne meetmete jõustumist, võttes arvesse, et epidemioloogiliste hädaolukordade puhul on vaja teatavat paindlikkust. Teave tuleks avaldada ka masinloetavas vormingus.
30. Seda teavet peavad liikmesriigid korrapäraselt ajakohastama ja sellega peaks olema võimalik tutvuda ka veebiplatvormil „Re-open EU“, mis peaks sisaldama kaarti, mida korrapäraselt avaldab Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus vastavalt punktile 17. Kui see on asjakohane, peaksid liikmesriigid esitama veebiplatvormil „Re-open EU“ ka teabe ELi digitaalsete COVID-tõendite riigisisese kasutamise kohta.
31. Selgelt tuleks kirjeldada meetmete sisu ja geograafilist ulatust ning isikute kategooriaid, kelle suhtes meetmeid kohaldatakse.

Lõppsätted

32. Komisjon peaks käesoleva soovitusel Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse toel korrapäraselt läbi vaatama. Komisjon peaks sellest nõukogule korrapäraselt aru andma.
33. Soovitus (EL) 2020/1475 asendatakse käesoleva soovitusel.
34. Käesolevat soovitusel tuleks kohaldada alates 1. veebruarist 2022.
35. Käesoleva soovitusel kohaldamine lõpeb hiljemalt samal ajal kui määruse (EL) 2021/953 kohaldamine.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

LISA
ELi valgusfoorikaart

1. Valgusfoorikaart peaks põhinema järgmistel kriteeriumidel:
 - a) 14 päeva teatatud juhtumite määr – viimase 14 päeva jooksul piirkonna tasandil teatatud uute COVID-19 juhtumite koguarv 100 000 elaniku kohta;
 - b) vaktsineerituse tase – esmase vaktsineerimistsükliga täielikult vaktsineeritud inimeste osakaal kogu elanikkonnast piirkondlikul tasandil;
 - c) testimise suhtarv – viimasel nädalal tehtud COVID-19 nakkuse testide arv 100 000 elaniku kohta.
2. Üldise punktisumma saamiseks tuleks 14 päeva teatatud juhtumite määra (C) võrrelda vaktsineerituse tasemega (V) asjaomases piirkonnas. Kui emma-kumma kriteeriumi väärtus ei ole piirkondlikul tasandil kättesaadav, tuleks kasutada riigi tasandi väärtust.

Selleks tuleks kasutada järgmist valemit:

$$(C+C*(100-V)/100)/2 = \text{haigusjuhtude kohandatud määr}$$

3. Valgusfoorikaardil tuleks piirkonnad märgistada järgmiste värvidega:
 - d) roheline: haigusjuhtude kohandatud määr on väiksem kui 40;
 - e) oranž: haigusjuhtude kohandatud määr on väiksem kui 100, kuid suurem kui 40;
 - f) punane: haigusjuhtude kohandatud määr on väiksem kui 300, kuid suurem kui 100;
 - g) tumepunane: haigusjuhtude kohandatud määr on 300 või rohkem;
 - h) tumehall: testimise suhtarv on 600 või väiksem;
 - i) hall: punktide a–e hindamiseks ei ole piisavalt andmeid.